

DE VLAAMSE MINISTER VAN MOBILITEIT, OPENBARE WERKEN, VLAAMSE RAND,
TOERISME EN DIERENWELZIJN

DE VLAAMSE MINISTER VAN OMGEVING, NATUUR EN LANDBOUW

NOTA AAN DE LEDEN VAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Ontwerp van besluit houdende definitieve vaststelling van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Spoorweginfrastructuur en natuurpark Oude Landen te Ekeren' in toepassing van het hersteldecreet van 25 april 2014

1. Situering en gevolgde procedure

De Oude Landen betreft een bestaand vertakkingscomplex voor spoorweginfrastructuur en de uitbouw van een parkgebied te Ekeren. De aanpassing van de vertakking Oude Landen is essentieel in de afhandeling per spoor van goederen van en naar de Antwerpse zeehaven en vormt een eerste stap in het verhogen van de capaciteit van de goederenas, die ook deel uitmaakt van een Europese TEN-netwerk.

Voor de Oude Landen werd een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) opgemaakt en goedgekeurd op 27.05.2011. Dit GRUP werd opgemaakt op basis van het zogenaamde integratiespoor MER-GRUP. Omwille van de gevolgen van de uitspraak van het Grondwettelijk Hof van 31.07.2013 over het Integratiespoorbesluit¹ werd een herstelprocedure gevolgd voor dit GRUP. De herstelprocedure voor het GRUP is mogelijk gemaakt door middel van het zogenaamde Hersteldecreet. 2

Bij besluit van 18.03.2016 heeft de Vlaamse Regering beslist over te gaan tot rechtsherstel van dit GRUP door overeenkomstig art. 9 Hersteldecreet het goedgekeurde plan-MER als volledig verklaarde kennisgeving ter beschikking te stellen van het publiek om het publiek de gelegenheid te geven in te spreken op de inhoudsafbakening van het plan-MER. Een nieuw openbaar onderzoek werd georganiseerd (van 01.04.2016 tot 04.05.2016) over de inhoudsafbakening van het plan-MER. Op 14 juli 2016 en 18 juli 2018 heeft het Team Mer (voorheen dienst Mer) van het departement Omgeving een beslissing genomen zoals voorzien in art. 9 §3. Het plan-MER werd ten gevolge van deze inspraak en de beslissing van het Team Mer vervolgens aangepast/aangevuld.

¹ Besluit van de Vlaamse Regering van 18 april 2008 betreffende het integratiespoor voor de milieueffectrapportage over een ruimtelijk uitvoeringsplan (B.S. 30 mei 2008).

² Decreet houdende het rechtsherstel van ruimtelijke uitvoeringsplannen waarvan de planmilieueffectrapportage werd opgesteld met toepassing van het besluit van de Vlaamse Regering van 18 april 2008 betreffende het integratiespoor voor de milieueffectrapportage over een ruimtelijk uitvoeringsplan (B.S. 12 mei 2014).

Het gewijzigde plan-MER werd vervolgens goedgekeurd overeenkomstig art. 9, § 4 van het Hersteldecreeet door het Team Mer van het Departement Omgeving op 17.12.2018. Op basis van de resultaten van het gevoerde onderzoek, met name het goedgekeurde plan-MER, de afweging van verschillende beleidsrelevante aspecten besliste de Vlaamse Regering op 21.12.2018 te opteren voor het bovengrondse scenario (1) als voorkeursscenario voor het vertakkingscomplex Oude Landen. Deze beslissing vloeit ook voort uit het grote maatschappelijk belang van dit project en de uitdrukkelijke ambitie om alternatieve vormen van vervoer zoals per spoor te bevorderen.

2. Openbaar onderzoek Oude Landen

De beslissing van de Vlaamse Regering van 21.12.2018 werd overeenkomstig art. 10, § 3, eerste lid Hersteldecreeet samen met het plan-MER en de goedkeuring ervan aan een openbaar onderzoek (van minstens 60 dagen) onderworpen. De inspraak tijdens dit openbaar onderzoek is overeenkomstig art. 10, § 3, tweede lid Hersteldecreeet beperkt tot deze beslissing van de Vlaamse Regering en de beslissingen van het Team Mer. Het verloop ervan wordt bepaald volgens de vereisten van art. 4.2.11, § 1 DABM. De Vlaamse Regering bezorgde de verschillende documenten aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Antwerpen (district Ekeren). Het openbaar onderzoek werd georganiseerd in de periode van 18 februari 2019 tot en met 21 april 2019.

Het openbaar onderzoek werd op verschillende manieren aangekondigd (aanplakking, websites en advertentie). De documenten werden ter beschikking gesteld en ter inzage gelegd bij het Departement Omgeving in Brussel en bij de Stad Antwerpen, districtshuis Ekeren. Verder konden alle documenten digitaal worden geraadpleegd via volgende websites:

- www.omgevingvlaanderen.be
- www.mervlaanderen.be
- www.antwerpen.be

Aansluitend en in samenspraak met de stad Antwerpen hebben Infrabel en TUC RAIL beslist om voor de buurt tevens één zitdag te organiseren tijdens het openbaar onderzoek. Buurtbewoners ontvingen hiervoor een uitnodiging. Dit moment, dat doorging in het Districtshuis van Ekeren op 11.03.2019 van 15.00 – 19.00 uur, was een vrijwillige geste die toeliet om op concrete vragen van mensen te antwoorden over deze procedure.

Opmerkingen werden schriftelijk bij het college van burgemeester en schepenen ingediend vóór het einde van de termijn van het openbaar onderzoek. Door middel van een proces-verbaal werden de bezwaren en opmerkingen binnen veertien dagen na de sluiting door het college van burgemeester en schepenen opgesteld en binnen de dertig dagen na de sluiting bezorgd aan de Vlaamse overheid.

Conclusies openbaar onderzoek

Er werden in totaal 38 verschillende bezwaren ontvangen. Geen enkele van openbare besturen of administraties. De meeste bezwaren zijn van individuele bewoners, een bedrijf, maar ook van Natuurpunt, de Boerenbond, Groen Ekeren en een viertal actiegroepen, waarvan twee petitie getekend door respectievelijk 23 en 22 personen. Voor het grootste gedeelte zijn de bezwaren gelijklopend en te groeperen in een aantal onderwerpen, zoals met name:

- Het voornemen van het GRUP
- De gevolgde procedure en het nog van toepassing zijn van het Hersteldecreeet
- Gemaakte keuze en het gevoerde onderzoek

- Relatie met processen of projecten in de omgeving zoals de tweede spoorontsluiting, A102, Haventracé, de groene open ruimte verbinding, Gruunrant, Groen Kruis. (6)
- Cijfers en relevantie van het project
- Berekening van de Kosten / MKBA
- Het al dan niet voldoen of in lijn zijn met specifieke beleidsplannen/brieven
- Volledigheid en/of de meer gedetailleerde studie van alle ondergrondse alternatieven.
- Risico's en veiligheidsaspecten
- De beschikbaarheid van documenten die vermeld worden
- Gevolgen en impact op vlak van waterhuishouding (en het beheer ervan), de mogelijke geluidsimpact, de mogelijke visuele verstoring en wijziging in belevingswaarde, de link met het masterplan 'sportpark Oude Landen'
- Tijdelijke infrastructuur / ingrepen
- Bundeling en relaties van de nieuwe spoorbundel met de bestaande spoorbundel Luchtbal
- Toepassen/uitvoeren van maatregelen
- Interferentie met bestaande leidingen van PPS-Pipelines

In het ontwerpbesluit wordt ingegaan op alle ingebrachte opmerkingen en worden de bezwaren weerlegd.

Voor het verder vervolg is bepaald dat na het openbaar onderzoek, de Vlaamse Regering overeenkomstig art. 10, § 4 Hersteldecreeet zal beslissen of de ontvangen inspraakreacties al dan niet aanleiding geven tot wijziging van het GRUP van 2011. Indien geen wijzigingen aan het GRUP vereist zijn, stelt de Vlaamse Regering het GRUP definitief vast. Indien de Vlaamse Regering van oordeel is dat de inspraakreacties aanleiding geven tot wijziging van het GRUP, zal zij de procedure tot vaststelling van het GRUP moeten hernemen.

Het bovengrondse voorkeursscenario van de Vlaamse Regering, zoals ook onderzocht in het plan-MER, 'past' binnen het bestaande GRUP van 2011. Het gevoerde openbaar onderzoek dat op 21.04.2019 werd afgerond geeft geen aanleiding tot enige aanpassing, wat betekent dat het bestaande GRUP behouden kan blijven als basis voor de verdere vergunningverlening.

Op basis van de hierboven vermelde afweging en conclusies wordt thans beslist om het GRUP van 2011 ongewijzigd te herstellen en als dusdanig (opnieuw) goed te keuren.

Het plan wordt nu voorgelegd aan de Vlaamse Regering voor de principiële herbevestiging van de definitieve goedkeuring van het GRUP uit 2011.

Na het principiële akkoord voor definitieve vaststelling moet het advies van de Raad van State gevraagd worden omdat de plannen verordenende stedenbouwkundige voorschriften bevatten.

3. Relaties ruimere omgeving

Vermits de Oude Landen tevens een belangrijke schakel zal zijn in relatie met de toekomstige 'Tweede spoortoegang zeehaven Antwerpen' werden en worden uiteraard de mogelijke interacties steeds nauwlettend in het oog gehouden. Vanuit deze toekomstsituatie zal het een cruciale mobiliteitsschakel zijn bij de verdere uitwerking van de Tweede spoortoegang en de ruimere mobiliteitsaanpak binnen de Antwerpse regio. Dat project maakt overigens ook deel uit van de Vlaams-Federale spoorwegstrategie en verder studiewerk volgens de geïntegreerde procedure is

gelet op de gewijzigde regelgeving op vlak van ruimtelijke ordening nodig. Een deel van het plan Oude Landen zal tevens kunnen worden verbonden met andere open ruimte in de omgeving (Laaglandpark). Een snelle realisatie van Oude Landen zal op Antwerps niveau een verbetering op vlak van leefbaarheid inhouden en maakt een gefaseerde aanpak mogelijk van een reeks projecten. De afstemming met deze zaken was en is een erg belangrijke uitdaging waar steeds wordt aan gewerkt, maar vormt op zich niet het voorwerp van deze besluitvorming.

Gelet echter op de vele bemerkingen hierover tijdens het openbaar onderzoek en de vraag naar een snelle en effectieve realisatie worden de betreffende beslispunten door de Vlaamse Regering op dit vlak wel expliciet herbevestigd. Er wordt wat dit betreft ook opgemerkt dat het plan, de procedure en het project Oude Landen, in relatie tot die ruimere omgeving, in een vergadering van de werkbank Toekomstverbod / Haventracé op 24.04.2019 in het provinciehuis werd toegelicht en besproken met een ruime groep actoren waaronder vertegenwoordigers van de verschillende sectoren en beleidsniveaus, maar ook de 'burgerbeweging'.

4. Budgettaire weerslag

Bij deze beslissing is geen voorafgaand advies van de Inspectie van Financiën nodig wegens vrijstelling ingevolge artikel 15 § 2, 3° van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 januari 2001 houdende de regeling van de begrotingscontrole en –opmaak. Dit is bevestigd bij de brief van de inspecteur van financiën van 3 april 2002.

5. Weerslag op het personeelsbestand en de personeelsbudgetten

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand en op het personeelsbudget, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor het algemeen beleid inzake personeel en organisatieontwikkeling, niet vereist is.

6. Weerslag op de lokale besturen

Voorliggende beslissing heeft geen weerslag op de lokale besturen inzake personeelsbezetting of financiën.

7. Kwaliteit van de regelgeving

Een wetgevingstechnisch en taalkundig advies is niet vereist, aangezien het voorstel van beslissing een voorontwerp van besluit betreft dat meer dan eens in dezelfde vorm terugkeert.

Een reguleringsimpactanalyse is niet vereist, aangezien het voorstel van beslissing regelgeving ter goedkeuring van plannen en programma's betreft.

8. Voorstel van beslissing

De Vlaamse Regering beslist:

1. om de herstelprocedure voor het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Spoorweginfrastructuur en natuurpark Oude Landen te Ekeren' dat werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 27.05.2011 af te ronden, en haar principiële goedkeuring te hechten aan bovengenoemd ontwerp van besluit houdende de definitieve vaststelling van dit plan.
2. de Vlaamse minister, bevoegd voor de ruimtelijke ordening, te gelasten over voornoemd ontwerp van besluit het advies in te winnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, zoals bepaald in artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.
3. de Vlaamse minister, bevoegd voor het mobiliteitsbeleid, de openbare werken en het vervoer te belasten met de verdere (prioritaire) uitvoering van het project Oude Landen in relatie tot de bestaande samenwerkingsakkoorden.
4. de Vlaamse minister, bevoegd voor de ruimtelijke ordening en de Vlaamse minister, bevoegd voor het mobiliteitsbeleid, de openbare werken en het vervoer te belasten met de coördinatie en afstemming van de planmatige en projectmatige relaties met het Haventracé in het algemeen en met het (her op te starten) planningsproces voor de 'Tweede spoortoegang' in het bijzonder; en daarbij tevens bij te dragen aan de uitbouw van een groene gordel rond Antwerpen.

Ben WEYTS

Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand,
Toerisme en Dierenwelzijn

Koen VAN DEN HEUVEL

Vlaams minister van Omgeving,
Natuur en Landbouw